

Monumentnummer*: 523142

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 22 april 2002
Kadaster deel/nr: 20345/35

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*		
Culemborg		Culemborg		Gelderland		
Straat*	Nr*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Visstraat	1		4101 AC	Culemborg		
Visstraat	3		4101 AC	Culemborg		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kad. object*	Appartement	Grondperceel	
Culemborg		I			3157	
Culemborg		I			3158	

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Het hoekpand met twee WONINGEN, een KOETSHUIS en een WINKEL is gebouwd in 1895 in neorenaissance-stijl in opdracht van H.A. van Drenth, groothandelaar in eieren. Het bouwblok is een overblijfsel van een straatgevelwand van 19de eeuwse woningen voor arbeiders en kleine zelfstandigen, die is gesitueerd op de hoek van de Visstraat en de Havendijk. Kenmerkend voor de neorenaissance-stijl is de benadrukking van de horizontaliteit door gepleisterde omlopende banden ter hoogte van de venster-, wissel- en bovendorpels van de ramen en voorts de toepassing van trapgevels. Tot het areaal van versierende stijlelementen behoren tegeltableaus in de boogvelden die door bogen met sluitstenen worden afgesloten.

Omschrijving

Het door bouwmassa's van ongelijke grootte getypeerde bouwblok bezit een samengestelde plattegrond, telt bouw delen van een en twee bouwlagen. Aan de achterzijde van het pand, dat grenst aan de lager dan straatniveau liggende voormalige werf, sluit de kelder aan op de onderkade. Het bouwblok dat is opgetrokken in baksteen (kruisverband), wordt gedekt door een samengesteld dak met gesmoorde kruispannen en oud Hollandse pannen. Het hoekpand bezit een omlopend afgeplat schilddak met aan voor- en zijgevel een trapgevel; het lagere zijpand is

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met de evenwijdig aan de Visstraat gesitueerde nokas van de gebroken kap tegen de zijgevel van dit pand gelegen. Aan de straatzijde van dit zijpand bevindt zich een aangekapt zadeldak met trapgevel. De gevels zijn gevat tussen een uitgemetseld trasraam en met uitzondering van de eindgevels en linker zijgevel, versierd met een zaagtandfries onder de daklijst. De vensters die alle, tenzij anders vermeld, zijn voorzien van T-schuiframes, worden segmentboogvormig afgesloten. Deze zijn bezet met gepleisterde aanzet- en sluitstenen. Alleen de kleine vensters in de topgevels worden rondboogvormig beëindigd. De boogvelden zijn ingevuld met een tegeltableau. De gietijzeren ramen aan de achterzijde van het pand bevatten 4x2-ruits ramen met een meerroedig, als klapraam uitgevoerd bovenlicht. De winkelpui op de hoek die twee gevelvlakken beslaat, wordt door een puibalk met hoofdgestel ontlast en bezet per gevelvlak twee pilasters op een sokkel. De winkeldeur met bovenlicht, is overhoeks geplaatst onder de haaks op elkaar aansluitende puibalk die door gesneden korbelen onder de hoek wordt ondersteund. Aan de straatzijde van Visstraat en Havendijk komen respectievelijk een en twee kelderlichten onder straatniveau voor. Op het afgeplatte dak van het hoekpand komen twee schoorstenen voor met uitmetselingen en aan de achterzijde één, maar alle voorzien van keramische schoorsteenpotten.

Als **VOORGEVEL** wordt de gevel aan de Visstraat beschouwd. De gevelwand wordt links en rechts door een trapgevel geflankeerd. De smalle gevel links (Visstraat 3), wordt begane gronds door een venster en een paneeldeur met gedeeld bovenlicht in beslag genomen. Op de verdieping komt in de centrale as een klein venster voor. In de geveltop zijn twee motieven uitgevoerd in siermetselwerk van gele verblendsteen. De kruin van de trapgevel wordt gevormd door een gemetselde schoorsteen waarvan een zijde over de voorgevel naar beneden is getrokken. Een ijzeren sierbekroning die ook bij de hierna te bespreken trapgevels voorkomt, sluit deze top af. Rechts sluit een gevelvlak aan met getoogde dubbele koetsdeuren. Deels in het dakvlak is een houten dakkapel gestoken met overstekend zadeldak met gesneden zijkanten. Onder de dakrand komt siermetselwerk voor. Het hoekpand telt vier vensterassen met begane gronds links een paneeldeur en een verkleind schuifraam zoals die op de verdieping als standaardraam voorkomen. Boven de eerder beschreven winkelpui in het licht risalerende gevelvlak rechts, komen twee vensters van het standaardtype voor. In de geveltop is een klein venster geplaatst onder de kruin van de trapgevel die door een schoorsteen is bezet en identiek is aan de trapgevel aan de linkerkant van de gevel en daar beschreven. De trapgevel wijkt als type hiervan af in zoverre dat de aansluitende treden hier worden onderbroken door de schuine daklijn.

De **LINKER ZIJGEVEL** betrof oorspronkelijk een scheidingsmuur en is later bij de sloop van de aangrenzende bebouwing van een beraapte klampmuur voorzien.

De **ACHTERGEVEL** bezit in de keldergeleding van het hoekpand twee getoogde vensters met, zoals eerder vermeld, gietijzeren ramen. Rechts hiervan is een paneeldeur met 3x3 ruitjes aanwezig onder een 1½ steens strek. In elk van de twee bovenliggende bouwlagen komen twee vensters voor van het standaardtype. Alleen bezit het linker venster in de eerste bouwlaag een stolpraam onder bovenlicht en in de tweede bouwlaag is het raam vastgezet en heeft enkel een klapraam als bovenlicht. Het rechter gedeelte van de gevel bevat aan weerszijden van een gietijzeren stalraam een gesloten en moderne deur met rechts een modern kozijn. Op de verdieping komen twee ramen voor waarvan het linker is verkleind. Ter plaatse van de dakvoet is links een (moderne) dakkapel gestoken zoals die ook voorkomt aan de voorzijde. Rechts is een later toegevoegde dakkapel aangebracht.

De **RECHTER ZIJGEVEL** wordt het meest bepaald door een licht risalerende eindgevel met trapgevel. Deze is identiek aan de rechter zijde van de voorgevel en bezit in plaats van een winkelpui twee ramen van het standaardtype.

Hieronder is een, inmiddels onleesbare gevelsteen aangebracht. De linkerzijde van deze zijgevel bevat de eerder besproken winkelpui met erboven een standaardraam.

Het eenvoudige INTERIEUR van beide woningen is voor wat betreft onderdelen goed bewaard gebleven. Alleen in Visstraat 3 heeft een wijziging van de kamerindeling begane gronds plaats gehad die te maken had met de verplaatsing van de trap. Het balkenplafond is kenmerkend voor deze arbeiderswoning. Oorspronkelijk behoorde waarschijnlijk het aangrenzende koetshuis met een inmiddels met kamers ingedeelde zolder tot dit pand. De hoekwoning heeft een geornamenteerde stucplafond, een schouw en schuifdeuren in de kamers en suite. Een tweede stucplafond is in de winkelruimte aanwezig. De ruime kelder van het pand gedeeltelijk met troggewelven is in kamers verdeeld.

Waardering

Het hoekpand met twee WONINGEN, een KOETSHUIS en een WINKEL is gebouwd in 1895 in opdracht van H.A. van Drenth.

- Van architectuurhistorisch belang als goed voorbeeld van een woonblok in neorenaissance-stijl met esthetische kwaliteiten als gave verhoudingen en fraaie detailleringen in trapgevels en gepleisterde boogstenen.

- Van stedenbouwkundig belang vanwege de markante ligging in het centrum van Culemborg op de hoek Visstraat en Havendijk tegenover de Vismarkt.

- Van cultuurhistorisch belang. Het bouwblok met diverse functies is een levendige herinnering aan de laat 19de eeuwse stedelijke woonsituatie van neringdoenden waarin veelal een combinatie van wonen en werken werd gezocht.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Werk-woonhuis

Functie

Winkelwoning